

Sữa NESTLÉ HỘP CON CHIM SỮA KHỎE CÒA TRẺ CON NHIỀU CHẤT BỔ

Bao thầu cho Chính-phủ Pháp Độc quyền bán cho các nhà thương, các nhà hộ sinh các nhà thương binh và các trường học (Lycées) & Khắp Đông-Dương

THUỐC OKASA NGƯỜI GIÀ HOÁ TRẺ

Chắc chắn người già bị bệnh yếu đuối thành ra làm bất kỳ công việc, trong nhiều trường hợp, người già, dù chỉ mới bước đầu, có thể cải thiện tình hình và trở lại trạng thái trẻ trung, vui vẻ và khoẻ mạnh.

Tourane: Grande Pharmacie Principale NGUYỄN TẠO Rue Jules Ferry

VERRERIE LAMPISTERIE MINH - PHU 78 HÀNG - BỒ HANOI

Kường chế-lạo các thứ đồ dùng bằng THỦY-TINH và các hạng đèn làm đã lâu năm. Công việc tinh xảo. Giá bán phải chăng. Đi nổi tiếng khắp TRUNG, NAM, BẮC MUA SỈ TÍNH GIÁ RẤT ĐẶC BIỆT

VIÊN-DÔNG TỒN-TÍCH HỘI

Câu Hội từ - hân SEQUANAISE thành lập tại Sài Gòn ngày 21 December 1934. Giúp những người nghèo khổ.

Table with 3 columns: Name, Address, Amount. Lists members and their contributions to the fund.

Chiến-tranh Y-A

Quân A sợ quân Y trả bại. Addis Ababa, 20 nov. - Chiến đấu A tỏ ý sợ rằng quân Y đã bị Matallé đã cho quân của tiểu vương Seyoum kéo vào đánh thẳng vào bị bại.

Tin lấy Oual-Oual. Tin ngày 20 nov. - Cũng trong ngày nay tin ở Harrar nói rằng quân A đã lấy lại Oual-Oual; còn ở La mà thì có tin cải chính cái tin ấy.

Quân Y & Libya. Rome, 20 nov. - Hiện nay chưa thấy quân lính xuống qua Libya. Trong một số báo cáo thì nói rằng quân A đã nghỉ, đến vấn đề đi trung bì, người ta nhận đó là tin rằng Y không có ý gì về binh bị & Libya.

Tin đồn quân Y kéo đến biên giới Pháp. Rome, 20 nov. - Người ta cải chính bản tin tin đồn Y gửi quân đến biên giới Pháp.

Cuộc tổng công phạt miền Bắc. Addis Ababa, 20 nov. - Hoàng đế Haile Selassie đã đến một trận Domsé.

Tình hình miền Nam. Addis Ababa, 20 nov. - Tình hình miền Nam chưa được rõ ràng. Có tin rằng một trận đánh đã xảy ra gần Dalo có một vạn quân A dự chiến.

Quân A lấy Amara. Addis Ababa, 20 nov. - Quân A đã lấy Amara gần Oba.

Việc trong nước

Đội lữ đánh cán lữ hương PHAN-THIỆT. - Ngày 20-11-35, ĐỘI lữ đánh cán lữ hương PHAN-THIỆT, ở xã Hương Hòa, huyện Hương Thọ, đã cho tăng hãm dân trường địa. Làng lữ không có công dân, chức vụ phải buông súng để đi bán đũa một đồng đem về làm lễ, tổ long làng đối với thầy, nhưng thầy có ý bất mãn.

Qua ngày 21-11-35, chức vụ hãm dân trấn tại làng để chờ thầy khấn bệ hội trường địa. Lúc 5 giờ sáng, thầy khấn bệ hội, dân trấn đứng. Lộ gì dân quê, nhóm đông, kẻ trốn-trốn, người trốn an, không khỏi xô xao ãn ãn, nhưng không chút gì trở ngại việc làm của thầy khấn bệ. Thế mà thầy đội của gần của chuyên cử từ hôm qua cho đó, rồi hàng lên ra rả và quát đập tung bưng; nào lý trưởng, hương bộ, sự lý trưởng, thầy đập của ngang cả!

Chức vụ làng cũng là một cơ quan để giúp việc cho nhà nước, có việc gì thì thầy trình qua phò, chứ sao lại đánh người ta giữa tin mật công chúng như thế?

Trầy đội lữ này ở của qua mà không biết lịch cấm đánh sao?

Vụ này làng đã bẩm quan, chưa rõ quan xử sao. Rõ chuyên

SỐ 1 TIÊN-PHƯƠNG

CỬU CHUYÊN HOÀN NGUYỄN-VĂN-CUNG, CAO-LÂM - NAM-KỶ ĐỒI BỒY THÁI THỂ ĐƯỢC TRẮNG KIỆN 0,500 một hộp

Ở Trung-tỷ, Bà-tỷ và Ai-lao ai muốn làm đẹp-lý NHÀ THUỐC ANH NAM NGUYỄN-VĂN-CUNG xin hỏi HÀNG LÂM QUANG-CÁO và THÔNG TIN TỨC ĐÔNG-DƯƠNG (A.I.P.J) 145, rue Paul-Bert - HUE HỒI HỒNG NHIỀU - THUỐC HAY

mỗi ngày 30 cây số. Có tin nói rằng tiểu vương Dezza đánh quân Y ở Oub Chobell. Chưa được tin thắng bại.

Một tướng cướp bị giết. Addis Ababa, 20 nov. - Quân của A hoàng đế giết tướng cướp Serroubaldin và nhiều tay trong đoàn tướng cướp này. Đã mấy năm nay tướng cướp Serroubaldin khuyếch phá ở Gouragne và Soto.

Y cải chính. Rome, 20 nov. - Người ta cải chính cái tin nói rằng quân Y bị bại ở Aoussa. Tại Rome người ta nói rằng tin này, đây chỉ có một trận đánh giữa chiến tướng của Mohamed Teyo, và phe người Y, với quân A. Báo Y nói quân A chiếm 120 người, và quân của Yoye phá cả hai cơ chiến tranh của A ở gần g Lestral trên con đường ra Lina Dabouli.

Quân A lấy Amara. Addis Ababa, 20 nov. - Quân A đã lấy Amara gần Oba.

Dùng sữa "LE GOSSE"

Sữa « LE GOSSIN » rất bổ cho tất cả mọi người: có nhiều chất kem (Crème) rất tinh khiết. Bao thầu cho Nhà - nước năm 1932-1933

Lycées, Collèges, Maternités, Ecoles, Institut de Pédiciculture etc... à Saigon. Có bán trong các tiệm tạp hóa & Đông-Pháp.

ÉTABLISSEMENTS MORIN FRÈRES HUE - TOURANE - QUINON

Kho chuyên.

V ai tờ báo trong Nam đăng tin, nói rằng tình hình ở Tân Kỳ giờ là gốc người Nam ta.

Việc hôn một nhà Ưng, cả trên 400 triệu anh em bị chế ngự binh khí, Ưng sẽ làm gì xong, nữa là mong Ưng tương lai anh em phía bên ngoài, mà không biết là con. Một làm!

Đức, con trai con gái gì đó lo tuổi là phải tập việc binh cơ.

Ư, Ưng muốn rừ bên thì phải vậy. Là hôn ước Versailles, không tương quan bị, trẻ con là trẻ cột trườn nhà ngày sau, thì nhiều phải lo tập tin cái chỉ tin nhất.

Một tập đi của ông Lawrence (ông vua trình thám nước Anh), không biết vì sao đi lọt vào tay người Mỹ.

Vừa rồi mới ông giáo báo tin Thái bình Dương đem cho anh em ruột bên có 6 quyển, bản rõ rệt: 100 000 livres, các 700 vạn bạc ta một quyển!

Tập đi của này chỉ chép những việc hằng ngày trong tin Lawrence của học nghề phi tướng trong bộ Không quân của Anh, trong ấy có lời phê bình; ông giữ kín đến khi chết người ngoài một đũa thấy.

THUỐC LẠU BẢO-AN

La một mao thuốc gia truyền, công vào: không vết và chưa một, không công phạt / cho bị có thể công đượi và không bất tỉnh... BẢO-AN-ĐƯƠNG

HU KHÔNG

Tám ngày sau, có gia đình họ Bá đều nhóm trong thư viện. Từ ngày đêm tăng xông, Đột băng cũng đến ở trong thư viện ấy. Ngày nào chúng cũng tụ họp các giấy má một cách nóng nảy, trước một bà Bá là vợ, thường khổ La lịch và trung sự ở làng đơn.

Đột băng còn tỏ ra cương quyết nói:

- Phải như vậy mới đượi, tôi phải thừa lại với nhơn nữa là một đũa bất đắc dĩ làm. Họ phải như cũng khi trẻ hết sự của ông phụ thì rồi, thì chỉ còn vữa để cho mẹ và Ái lịch sống thôi.

Ái lịch nghe nói người đầu tiên, trông cặp mắt sáng khoé đoán thế nào đượi; còn bà Bá là vợ thì coi đầu ra chin bù thẹn. Lai mộng lại một Đột băng như ở bất ý chúng.

Bà Bá là vợ nói một cách rất đơn đơn: - Chúng ta đi có làm của cải. Hết mang đi đượi ta hơn nữa trăm ngàn!

Đột băng kể cả tài sản của chúng bị cướp theo, nói rõ: - Đây trăm ngàn cho không phải của.

- Còn kia là của chúng ta, người ta phải trả lại!

- Ai trả bây giờ? Phép luật không có quyền gì đối với những người đi... khuất mặt.

- Còn một người đàn bà chứ!

- Đột băng cũng đi về sự.

- Sau lại phải lấy từ mượn đến này, bản của đi đượi có giá trị.

Bà Bá là vợ quả quyết ngắt lời: - Cái đó khi nào ra khỏi đầu! Các đi đượi tin của với qui hóa của chúng ta tin góp đó, tin là cái đời của ta, nay đã đượi tin là một đũa phạm thượng. Chúng ta đi đượi tin của với ý, sự anh muốn cho ta bản số đi đượi!

Lai mộng cũng nghe như vậy bà con nâng hiện đượi bằng một người khác áp chế, nên hiệp lực nhau mà chống lại. Nàng bèn nói một cách muốn gây chuyện:

- Hy anh những gì?

- Phải bản tất cả: trước hết ở nhà mắt Hông Háo với cả vữa trại, vì La lịch có sách cho một người mua. Trẻ hết sự rồi, thì chỉ còn lại lời ba bốn chục nghìn quan.

Bà Bá là vợ không chịu: - Là lịch sách một người mua giá rẻ quá: có Hông Háo, kể các sự của ông cũng đến giá ba trăm nghìn quan, và có thể bản khi nào không đượi!

- Còn tiền phi tiền khác nhiều, lại tiền của ông quả đất, thôi nhơn anh đành bản đi vậy.

Nhưng Ái lịch của đám tin đượi chuyện kỳ: Ái lịch vẫn muốn cảnh sáng họ ở Hông Háo. Cảnh nước chảy trôi xanh & Hông Háo với mấy chục cây cao lộng lẫy trên bờ sông Soto, trước mặt đượi ruộng lúa vàng, đượi đó biết bao! Ái lịch đã lần đi giao trong các con đường khi xóm sách, khi mơ màng, trong hai tháng ngắn ngủi & Hông Háo đã quên anh nào nhiệt của Bà là.

Đột băng nói tiếp: - Sau lại phải lấy từ mượn đến này, bản của đi đượi có giá trị.

Bà Bá là vợ quả quyết ngắt lời: - Cái đó khi nào ra khỏi đầu! Các đi đượi tin của với qui hóa của chúng ta tin góp đó, tin là cái đời của ta, nay đã đượi tin là một đũa phạm thượng. Chúng ta đi đượi tin của với ý, sự anh muốn cho ta bản số đi đượi!

Thuốc Vạn-minh

Bổ A-phien không bại thần thể CAM BOAN & không khô không mất thần, bệnh nặng chỉ trong 2 tháng là khỏi.

Một đũa mỗi nhơn nên có sẵn một vụ của CỎ-LÀ-SU-TỎ để trị các bệnh.

Áo lạnh bằng lặn để hiện một đũa, mỗi áo 3320.

Son Resistance bản rõ không đũa bằng. Bán tại: NGỌC-HÙNG 81, rue Giò-long HUE

PHỤ-NỮ VIỆT NAM

CUỘC XÃ-HỘI PHỤ-NỮ VIỆT-ĐỘNG

Lần này ta thường thấy trên các báo đăng những tin: phụ-nữ nước này gần của quyền báo cũ, dân bà xã kia biểu tình phản kháng chiến tranh, một đôi chỗ, họ lại còn đòi cầm chế độ mới đằm, vì chế độ này làm hèn mất phẩm giá con người.

Sự thật thì đã mấy trăm năm nay dân bà luôn luôn phấn đấu, đã gây nên nhiều cuộc phụ-nữ vận động, nhưng những cuộc vận động ấy không có lãnh chất xã hội (caractère social) thành ra nó không phải là con đường triệt để.

Năm 1789, ở Pháp phụ-nữ đã gây ra một cuộc vận động về chính trị. Những bà Méricourt, Claire Lacombe, Olympe de Gouge v. v. đã cực lực hô hào sự giải phóng cho dân bà — thế mà hiện nay phụ-nữ Pháp cũng chưa có quyền dân phiến.

Năm 1851, ở Mỹ những bà Anthony, Lucretiamott nhân có cuộc chiến tranh phân ly (guerre de sécession) đã quả quyết gây ra một cuộc vận động có lãnh chất quốc gia, mục đích là để với bạn gái hộc nó ra chốn làm than, nhưng rồi cuộc cũng không có kết quả gì, mà hiện nay phụ-nữ Mỹ cũng chưa được hoàn toàn giải phóng.

Những cuộc vận động về chính trị ở Pháp và quốc gia ở Mỹ không có kết quả mấy, là vì những cuộc tranh cặng ấy là những cuộc của tư bản chủ nghĩa, họ sợ đi sống đời nhau là vì quyền lợi kinh tế.

Hiện nay người dân bà ở các nước lớn đã có một cuộc vận động xã hội, và cái trào này đã ảnh hưởng khắp thế giới. Phụ-nữ nhiều

nước đã được bình đẳng với dân ông, như Nga, Norwège, Suède, Turquie họ đã có quyền tham chính, bạn gái ở Mỹ đã có nhiều quyền lợi. Chính ở nước Tàu, dưới bàn tay đức tài của Trương giới Thạch, mà bốn chục triệu dân bà Tân ở Trung-bộ cũng vận động giải phóng rồi.

Sở dĩ có những cuộc xã hội phụ nữ vận động ấy, là vì người dân bà ở trong cái chế độ tư bản và giai cấp này, hẳn hết đều bị đàn áp, họ chỉ là một cái khi cụ sanh sản (instrument de production), bị pháp luật xem như trẻ con.

Tư bản chủ nghĩa càng bành trướng thì người dân bà càng bị áp chế.

Người dân bà há không phải ở trong phạm vi nhân loại sao? Người dân bà há không phải là người mẹ, người vợ, người chị sao? Thế sao lại bị pháp luật xem như trẻ con, như người mất trí?

Đã bao nhiêu thế kỷ rồi, bạn gái bị xem như kẻ vớ thành dính, hay cái vật dùng, để chơi giải trí với món của riêng. Những tiếng than khóc của bao nhiêu người dân bà ở chốn làm công, trong các xưởng, trại, ở chốn thôn quê đã vang dậy.

Bạn gái bây giờ muốn sống, muốn sống một cách hợp lý công bình hơn. Bao nhiêu những thuyết «trọng nam khinh nữ» phải đánh đổ đi mới được.

« Chúng tôi muốn sống » cái khẩu hiệu ấy tự nơi dân chúng hóc sinh tự nhiên mà phát lộ ra.

Bạn gái đã hiểu rằng mình là người mẹ, người vợ, người chị, thì

sao lại xem như đồ chơi? - bạn gái bây giờ muốn được đời sống bằng dân ông.

Cuộc xã hội phụ nữ vận động đến đây lại gặp cuộc vận động của giai cấp, thành ra cuộc vận động của phụ nữ đã chịu ảnh hưởng của bao nhiêu lần gần gũi của người lao công.

Đàn ông về chỗ bắt công, bị lợi dụng, đàn ông vì chỗ làm nhiều ăn ít, không thể nuôi con, cuộc xã hội phụ nữ vận động lại càng bùng nổ. Cuộc vận động ấy đã vang bóng trong hàng trí thức và tầng tư sản.

Bạn gái khắp thế giới bây giờ không còn chịu để cho cái đạo đức cũ, luân lý, lập quán, pháp luật, chế độ xưa là thích hợp nữa.

Phụ nữ khắp thế giới đã gắng sức để cho cuộc vận động để cải thiện sự sanh hoạt.

Vậy các chị em ta cũng nên phấn khởi lên, chớ nằm mãi trong chỗ bấp sa? Phải lo học hành, có chức nghiệp để cùng sống trong cõi đời mới này chớ!

LÊ-THỊ CAM (Faifoo)

Đồng hồ chỉ cả số sanh tử trong nước

(Mỗi 5 phút báo cáo một lần)

Ở trung tâm chợ Berlin nước Đức mới dựng một cái đồng hồ, gọi là « Đồng hồ kể số sanh tử », để biểu thị tình hình số đẻ và số chết trong nước.

Đồng hồ ấy mỗi 5 phút thì báo cáo một lần, trong có kim chỉ số đẻ và kim chỉ số chết. Trong 5 phút kim sanh chỉ số 9, kim tử chỉ số 7.

Theo số bình quân sanh tử trừ nhau, thì mỗi 5 phút đồng hồ, số dân Đức tăng trội lên được 2 người, mỗi năm tăng lên độ 21 vạn.

Chuyện thú trong làng văn cùng một vài bi-quyết trong nghề văn « văn ngôn ý dài »

Ngày nay nhờ cơ khí phát đạt, giúp ích trong văn nghệ về đường truyền bá tư tưởng, phổ bày ý kiến, có dễ dàng nhiều. Vì sự dễ dàng ấy mà văn chương cũng phiêu lạt, theo lối pha diễn, ý ít lời nhiều, mất hẳn lối văn « giản kính 簡敬 » đã gọn mà cứng, như lối văn xưa.

Theo lời kiến giải của ít nhà học giả đông phương, họ nói: Đời xưa sở dĩ có lối văn « giản kính » ấy là vì cách ghi chép khó nhọc, như chép vào thẻ tre, viết vào hàng, lụa, cũng khắc vào bia đá, hay khắc bản gỗ, đều là việc khó nhọc cả; nên nhà văn được lâu, cần phải dè gọt từng chữ, từng câu: Bỏ da lấy thịt, bỏ thịt lấy xương, lại bỏ xương mà lấy thây. Văn mà chỉ lấy cái thây, nên có lối « giản kính » như « ngũ kinh tứ thư » và tả truyện v. v.

Lời giải trên không rõ có đáng không, song đây là nhà văn, tưởng nên biết trong nghề văn có lối văn cao sâu ấy, vì nó mở đường văn tự cho người sau rất nhiều.

1) Nói chỗ cốt yếu

Đại loại như khiêu giáo hóa đời vua Văn-Vương nhà Châu, phong thuần tục tốt, nữ lưu giữ tiết trinh khiết, thì nhân khếu bọn « du nữ 遊女 » ở miền Giang Hán: gái chơi ở sông Hán không ai cột ghẹo khuấy khóa được v. v.. Du nữ mà biết giữ tiết khiết, thì hạng người khêu các cao thượng biết bao!

Lại như chế phong tục dân đảng ở nước Việt, thì nhân đem bọn tịnh nữ 靜女, ra nói: « Nàng tịnh nữ kia, đợi ta nơi góc thành » v. v. Con gái có tiếng là trinh tịnh mà còn học

hò này khác, thì phường phóng đảng kia không nói cũng biết tánh nết ra sao rồi?

Một chữ « du nữ » và chữ « tịnh nữ » đó, tức là tựa chỗ nhỏ mà thấy chỗ lớn, đó là một cách.

2) Nói được bao quát

Sở-tương-Vương bảo bọn Tống-Ngọc, Cảnh-Sai, phú cái « lớn » 大耳, Tống Ngọc phú:

« Đốt làm xe, trời làm lọng, đương cung chỉ Phù-tàng, gươm dài chống ngoài trời ».

Nói lớn thì lớn đến thế là cùng! vua Cảnh-công nước Tề bảo Yến-Tử hình trạng cái « nhỏ » 小耳, Yến-Tử nói:

« Ở miền Đông hải, có loài sần gọi là « Tiên Minh 仙明 » làm ở trên lòng mây con muỗi, có khi đánh nhau đồ máu chết cả hàng tre hàng vạn mà con muỗi không biết ».

Nói « nhỏ » đến thế là cùng! dầu cho ngày nay các nhà khoa học dùng kính hiển vi phát kiến ra nhiều thứ vi trùng hết sức nhỏ, cũng nhỏ đến thế thôi.

Tả cảnh sanh động

Đời Tĩu, Cổ-khải-Chi, Âu-trọng-Kuâm là hai nhà văn nhân có tiếng, một ngày nọ, có vị tham-quân cùng ngồi, cùng nhau tả chuyện « nguy » 危 作 危 語.

Cổ nói: Ông già tám mươi vin ngành khô, 八十老當 枯枝.

Ân nói: Cắn vọt trên giếng trẻ con nằm, 井上 蟻 蟻 臥 嬰 兒.

Ông già 80 mà vin ngành cây khô, ngành cây gãy thì cọng hồng đời, nghe đã nguy nhỉ. Nhưng trẻ con nằm trên cái cầu mây lung lay đưa qua đưa lại trên mặt giếng, cảnh kỳ càng

VAN-VAN

Lời than dân cây

Sớm mai bụng đói đi cây về,
Trưa về đến nhà trời đã tối.
Trong bếp đương đun một nồi khoai,
Ngoài ngõ bác trùm tới rơm thổi.
— Váng, thừa bác, tới đương chày liềm,
Chạy được này mai đem bộp liềm.
— Không được/ chú phải thưa ông lý,
Nhặt kỹ để gắp lệnh quan đực!
Theo chừa bác trùm ra nhà bộp,
Ông lý rầy, quở, đánh, dử dội.
Kêu mồi, ông lý mới tha về,
Báo: Chạy cho mau, trở phải tội.
Về nhà nuốt lổng mẩy củ khoai,
Vội vàng tới cửa nhà giàu vay.
Cầm ruộng cầm trâu cũng chỉ tiền,
Tiền vay trong tháng một lời hai.
Khoản thuế vừa kíp bó dục,
Ngân hàng nợ lại thúc.
Mới tiền trả nợ lo chưa xong,
Tiếp đến dục điền tiền trích lọc/
Trong nhà đã sạch ráo,
Nồi không có bột gạo.
Con đói vợ đau rên vang nhà,
Đã nghe mô xâu tư lách, hồi một hồi
hai reo như pháo!

Kiếp dân cây,
Cảnh vắng cay,
Mồ hôi lã nước mắt,
Đời sống trầm phần gay,
Xanh xanh từng trên hay có hay?
Nóna Khô

nguy hơn!
Vị tham quan tịp luôn: người mù cõi ngựa dài, nửa đêm tới trước vực lằm. 盲人騎瞎馬, 夜半臨深池 危 危 危!

Đấy tả cái cảnh nguy, chỉ một câu văn tẻ mà ta đọc qua như thấy cái « nguy » đó hiện ra trước mắt, nếu kẻ thông thường có khi kéo đến 5, 3 tờ mà không thấy cái gì là nguy.

Lối văn lời ít ý nhiều như trên, mở tờ trên đường văn chương không ít.

Vân Tỳ

BÁ TƯỚC MÔNG = THẾ = TÔN

(LE COMTE DE MONTE-CRISTO)

FRANÇAIS - QUOC LICH - SÖ TIEN - THUYET

Tác giả: Alexandre Dumas

— 20

Dịch giả: Nam-Son

Ông tên Bô-hạ, tôi tin chắc phía Midi, sắp sinh ra một lòng ló.

Ông công-tước làm, vua La-y ta biết rõ ràng về phía ấy làm lặn.

La-y XVIII tính ra giữa.

Ông tên Bô-hạ, ông Bô-la-cát Bô-hạ cho người chắc chắn

—gô-dac (Languedoc), Bô-xô (Provence) và Bô-phi-lô xét dân tâm, cho kẻ họ trung thành này được an

mas Sardis, vua vừa trả lời trong sách Hồ-rát.

Ông tên Bô-hạ, công-tước vừa vừa cười, giả bộ như hiểu ta trả lời của vua, Bô-hạ tin ta nước Pháp khi nào cũng nổi: nhưng kẻ họ thần ợ có một cuộc âm mưu cũng bại là lối.

ai chủ trương?

NE-phá-Luân, hay là đảng a ông ta.

Ông Bô-la-cát, ông bấy đẹp bốt ợ kháng bố của ông, để cho việc.

Ông tên Bô-hạ, Bô-hạ tính quá, tôi nghĩ không yên.

Ông Bô-la-cát, khoan đi âm mưu này hay quá, rồi đi.

Cát làm thành một hồi, trong La-y XVIII cầm bút viết vào sách, viết chữ rất nhỏ. Viết

ông-tước hãy nói tiếp nghe, nói vừa ngẩng đầu lên, bộ như người tưởng mình có rừng khi phá bình một ý ta người khác. Ông cứ nói, đấy.

Ông tên Bô-hạ, ông Bô-la-cát muốn Vinh-Pho nói, kẻ họ buộc phải tán với Bô-hạ ông phải là những tin đồn, không chứng cứ, làm cho sự, mà chính là một người, người tin cậy của họ thần

mà họ thần đã cử đi dò xét ở Midi (ông-tước nói mấy tiếng này có hơi ngập ngừng), vừa mới đến nói với họ thần: « Sẽ có tai biến lớn cho đức Vua, nên họ thần mới hôn ba chạy đến đây.

— Mala ducis avi donum, vua Lu-y XVIII vừa nói vừa viết vào sách.

— Bô-hạ bảo họ thần đứng nói dài về việc ấy nữa chẳng?

— Không phải, nhưng ông hãy đưa thẳng tay ra xem.

— Muốn tán Bô-hạ, tay nào?

— Tay nào thì tay, kia tay tả.

— Muốn tán Bô-hạ, đấy.

— Tôi nói phía tả mà tìm phía hữu; tôi muốn nói phía tả tôi; ở đó: ông tìm trong ấy tờ trình của

Tổng-trưởng cảnh-sát ngày hôm qua. À, mà ông Đàng-dò-Rê đến kia...

Phải không, anh nói ông Đàng-dò-Rê đến phải không? Vua La-y XVIII

bớt ngang, xây lại nói với viên quan hầu (Huisier) vào báo có

Tổng-trưởng cảnh-sát đến bộ kiến.

— Muốn tán Bô-hạ, tờ trình Đàng-dò-rê. Viên quan hầu trả lời.

— Tờ trình vào đây, vua La-y XVIII vừa nói vừa cười, vào đây kẻ

cho công-tước nghe những điều tử-tước mới biết về ông Bô-na-Bet.

Đứng đến điểm chỉ hết, đầu tình hình nghiêm trọng đến thế nào cũng

cứ nói thiệt ra. Đáo Eu-bô hiện giờ có phải một nói lừa không? sẽ có

cuộc chiến tranh bắt đầu tự đây phải không?

Ông Đàng-dò-rê xô xít mình qua lại sau lưng cái ghế dựa mà ông

đương chống hai bàn tay, và nói:

— Bô-hạ có muốn xem tờ trình ngày hôm qua không?

— Vâng, vâng, nhưng hãy nói cho

ông-tước đây nghe trong tờ trình ấy nói những gì, vì ông không tìm ra; hãy nói cho ông biết kỹ công việc của NE-phá-Luân ở đảo Eu-bô.

— Thưa ngài, tử-tước nói với công-tước, tôi tờ nhà Vua, chúng ta ai này cũng phải mừng khi được

nghe những tin ở đảo Eu-bô mới đến. Bô-na-bet...

Ông Đàng-dò-Rê nhìn Lu-y XVIII, vua cầm bút viết vào sách, không

ngán đầu lên.

— Bô-na-bet, tử-tước tiếp luôn: buồn như chết; cả ngày chỉ coi thợ

mổ Bọt-tô-làng-gôn làm việc mà thôi.

— Va gâi để giải khuây.

Vua Lu-y nói:

— Gâi? Công-tước hỏi: Bô-hạ muốn chỉ đến gì?

— Thì công-tước quên rằng tay danh-nhân ấy, tay anh-hung ấy,

mắc bệnh da, phải gâi hoài sao?

— Thưa công-tước, Tổng-trưởng Cảnh-sát nói, trong ít lâu nữa

Usurpateur sẽ diên thôi.

— Diên?

— Diên: trí não người đã yếu dần, khi thì khóc lủn, khi thì cười hoát

hoát, khi thì ngồi hăng giờ trên bờ biển mà ném sạn xuống nước, thấy

sạn quay năm sáu vòng thì khoái chí như đã thắng được trận

Ma-rông-gô hay Ô-t-tet-lit khác nữa vậy. Chắc ngài cũng nhận đó là triệu

triệu của bệnh điên.

— Hay là của sự khôn ngoan, tử-tước, hay là của sự khôn ngoan. Vua

Lu-y XVIII vừa nói vừa cười. Các tay danh tướng ngày xưa cũng ném

sỏi xuống biển để giải trí, như Bô-lay-tạt chẳng hạn.

Ông Bô-la-Cát ngồi lưỡng lự.

Ông Vinh-Pho tay sự chiếm đoạt cả công trạng nên không dám nói rõ, nhưng cũng vừa đủ cho ông lo sợ.

— Đàng-dò-Rê, vua La-y XVIII nói, tưởng như ông Bô-la-Cát cũng chưa chịu tin; hãy nói luôn chuyện Usurpateur chịu rửa tội cho ông

nghe đi.

Quan Tổng-trưởng cảnh-sát gục đầu.

— Người soạn ngôi chịu rửa tội? công-tước vừa nói lầm bầm vừa nhìn

vua La-y XVIII và Đàng-dò-Rê. Người soạn ngôi đã chịu rửa tội rồi

sao?

— Phải.

— Thế nào, tử-tước cho biết với.

— Thưa công-tước, Tổng-trưởng cảnh-sát nói, ra bộ nghiêm lắm; mới

đây NE-phá-Luân duyệt binh, có vài người lính của ông ta tỏ ý muốn về

Pháp. ông ta liền cho nghĩ, báo về phụng sự đức Vua nhân từ hiền lành

của chúng ta; chính là ông ta nói đấy, thưa công-tước, tôi dám chắc

vậy.

— Vậy thì, ông Bô-la-Cát, ông nghĩ

sao? Vua La-y đứng xem sách mà nói.

— Muốn tán, một là quan Tổng-trưởng cảnh-sát làm, một là họ thần

đây làm; nhưng quan Tổng-trưởng cảnh-sát không thể nào làm được,

vì ngài có trách nhiệm bộ vệ sự hạnh phúc công danh dự của Bô-hạ,

vậy thì có lẽ họ thần làm. Nhưng họ thần xin Bô-hạ đòi hỏi người mà

họ thần nói với Bô-hạ.

cao nào mới hơn bản này không? vì bản này đã ngày 20 tháng hai, mà

hôm nay là tháng 3 tháng ba rồi.

— Muốn tán, họ thần đứng chờ một tờ báo cáo mới. Họ thần đi từ

khí mai đến giờ, có lẽ trong lúc họ thần vắng mặt, tờ báo cáo đã đến

rồi cũng không biết chừng.

Ông hãy về đi, và nếu không có, thì thì... vua La-y vừa nói vừa cười,

tạo ra một tờ. Có phải thường hay làm như thế không?

— Muốn tán Bô-hạ! quan Tổng-trưởng nói, về mặt kỹ thuật không

cần phải tạo ra như thế; ở bàn giấy họ thần có ngày nào mà không nhận

được hàng hà sa số giấy tờ cáo của bọn hèn mạt, muốn người ta biết ơn

chúng về những việc mà chúng muốn giúp. Chúng làm may rủi vậy,

rồi mong sao ngày kia sẽ có việc không ngờ, chứng cho lời nói trước

của họ là đúng.

— Phải đấy, thôi ông đi đi, vua La-y XVIII nói, nhớ rằng ta đợi ông

đấy nghe.

— Muốn tán, họ thần chỉ có chạy qua chạy lại thôi; trong 10 phút họ

thần sẽ trở lại.

— Còn họ thần, họ thần xin ra tìm người thông tin của họ thần, Bô-

la-Cát nói:

— Thông thả đã, vua Lu-y XVIII nói, ông Bô-la-Cát, ta phải đòi

khí giới cho ông; ta sẽ cho ông một con ó (aigle) đương bay thẳng

cánh, và kẹp ghi nơi chầu một miếng mồi, với cái hay hiện Teuas.

— Muốn tán Bô-hạ, họ thần xin chờ nghe. Ông Bô-la-Cát nói.

biết chó, đó là nói một con nai bị con chó sói đuổi theo. Ông có hay đi săn bắn không? Ông xét cái đầu

đó thế nào?

— Dạ hay lắm, nhưng người thông tin của họ thần cũng như con nai

ấy, vì nó bằng bộ những 220 dặm đường, mà đi trong không đầy hai

ngày.

— Một nhọc dữ họ kéo lẳng què họ! trong lúc có máy điện tín, chỉ

3, 4 giờ đồng hồ là đủ, khỏi phải một nhọc gì hết, có ai mà chịu khổ

đến thế, phải không công-tước?

— Muốn tán Bô-hạ, Bô-hạ đối người không nệ đường xa, không nệ

công khổ, để đem dâng Bô-hạ một cái ý kiến không phải là vô ích. Vì

có bà-tước Sang-vi-O giới thiệu nó cho họ thần, nên họ thần xin Bô-hạ

tiếp nó từ từ hơn một chút.

— Sang-vi-O, cận thần Chambellan của anh ta phải không?

— Thưa phải.

— Anh ta ở Mặt-xây sao?

— Trong thơ ký viết cho họ thần nói ở Mặt-xây.

— Anh ta có nói vụ âm mưu kỹ với ông không?

— Thưa không, nhưng ông giới thiệu ông Vinh-Pho và báo tôi xin

cho vào chầu Bô-hạ.

— Vinh-Pho? Vua tờ bộ ngạc nhiên; người kỹ tên là Vinh-Pho?

— Thưa phải.

— Nó ở Mặt-xây đấy?

— Thưa phải.

— Sao ông không nói rõ tên nó cho tôi nghe ngay khi đầu! Vua nói

mà nét mặt xem có vẻ ngại.

— Kẻ họ thần tưởng rằng Bô-hạ không biết tên kỹ.

— Biết lắm chứ! người nghiêm chỉnh, cao thượng, mà nhiều đức vọng; ông có biết tên cha nó không?

— Dạ, cha nó?

— Phải, Nợa-Thê.

— Nợa-Thê người Gi-rông? Nợa-Thê nguyên-lão nghị-viên?

— Đúng đấy.

(Còn nữa)